173. številka. Ljubljana, vtorek 2. avgusta. XIV. leto, 1881.

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejeman za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

V Ljubljani, 31. julija.

—.r.— Naši domači Nemci imajo navado, da silno radi govoré o svojej lastnej vrednosti, ter da se vedno bahajo, koliko da tehtajo pred Bogom in pred ljudmi. Časih tudi samovestno naglašajo, da bi naša uboga dežela uže davno poginila bila, če ne bi imela v svojem osrčji peščice nemških delavnih močij, ki vzdržujejo tisto malo dobrega, katero se še nahaja v tej zapuščenej kronovini. Tudi zdaj, ko je v penzijo se podal gospod vitez Schöppl, točijo svoje solze, češ, da je zopet jedna delavnih močij poginila, katerej naslednika dobiti ne bode mogoče. Pri tem pa ti hinavci zvijajo črte svojega lica ter se delajo, kakor da bi o tej zadevi in o gospodu vitezu Schöpplu govorili lahko še marsikaj, da pa raji molčé, ker so uže navajeni, da se mej nami nemške delavne moči zatirajo in proganjajo. Z jedno besedo, ti naši Nemci obnašajo se tako, kakor da so gospoda viteza Schöppla odstranili kaki sovražni mu elementi, kakor da je gospod vitez moral zapustiti kraj svojega dolgoletnega delovanja, zategadelj, ker je bil zvest prijatelj nemškej ustavovernej stranki in vstrajen nasprotnik slovenskim narodnim zahtevam!

Nasproti tej pretiranosti je naša dolžnost, da spregovorimo nekoliko besed o delikatnej tej stvari in da globokeje posežemo v resnico, ter da poetično opisavanje gospoda viteza Schöppla in njegovega delovanja prenesemo na javno progo. Tu naglašamo pred vsem, da je bil gospod vitez morda priden in v svojem poslu veščč uradnik, da pa pri tem nij hodil po originalnih in Bog ve kako genijalnih stezah, da bi se morala dežela zdaj, ko je višnjeva pola prestrigla nit njegovega delovanja, zaviti v žalost in togo! Bil je uradnik stare šole, birokat, kakor jih je bilo mnogo pred njim, ter jih bode mnogo za njim!

Pisati bi se dalo dosti kritike o njegovem poslovanji, in izrekla bi se lehko marsikaka grenka beseda, katere pa zdaj, ko je gospod vitez v pokoji, in tedaj za našo kronovino politično mrtev, spregovoriti nečemo.

Pod njegovimi perutnicami izvršila se je v našej vojvodini odveza zemljiščnih bremen. Ali je urejena ta zemljiščna odveza tako, kakor sta zahtevala blagostanje in gospodarski napredek kmetskega ljudstva, o tem nam nij tukaj govoriti. To pa trdimo z dobro vestjo, da bi se bilo mnogo labko modrejše in previdnejše izpeljalo, mnogo lahko hitrejše in mnogo tudi lahko počasnejše in natančnejše. Tu nam je omenjati pred vsem obravnavanj pred našimi lokalnimi komisijami, katera so bila v premnogih slučajih površna in nepravilna, to pa čestokrat samo zategadelj, ker dotični komisar nij bil toliko zmožen slovenskega jezika, da bi bil umel, kar so mu povedale slovenske kmetske stranke. Pisali so se zapisniki — na dobro srečo! In prav gostokrat se je pripetilo, da so zapisniki obsezali pripoznanja (geständnisse), katera je gospod komisar sam skoval, ker nij imel izjave stranke. In če so se ti zapisniki pozneje ubogemu kmetu raztolmačiti, tarnal in stokal je, da kaj tacega nij nikdar obstal pred „gospodom komisarjem“ in da ga je moral ta gospod napačno razumeti. Na kratko povedano, preiskavanja pred lokalnimi komisijami so bila prepovršna, ne da bi bil gospod vitez Schöppl na to stran kako ingerenco na tehtnico pokladal! No, pa v tem oziru njegova krivda nij tako velika! Dokler bode v političnej administraciji veljal princip, da je politično službovanje domêna plemenitašev, ki še veliko grozovitejše mesarijo drago nam slovenščino, kakor gospodje sodni uradniki, dokler bodo v tem službovanji najhitreje avanzirali samo tisti gospodiči, ki se za slovenščino krvavo malo brigajo, ki pa virtuozno pete sučejo po plesnem parketu, in so celo tako izvrstno izvežbani, da brez napake plešejo kadriljo s kako konteso in plemenito gospico kratkočasijo: toliko časa ne bodo nastopile boljše ramere!

Gospod vitez Schöppl je gledé zemljiščne odveze imel svoje posebne nazore, v katerih pretresanje se ne more spuščati novinarstvo. Faktum je, da je bila odveza za našo deželo osodepolna in mej drugimi imela ta žalostni nasledek, da je opešala pred vsem živinoreja, kar ve vsak, kdor pozna kmetske naše razmere. Mi tega ne navajamo, češ, da gospodu vitezu Schöpplu očitamo, da je on tega kriv; to nam nij v mislih. Navajamo to samo zategadelj, da se ne bode po svetu menilo, kako izgubo da trpimo z odstopom gospoda viteza. Kar je dosegel, to bi bil brez dvombe dosegel vsak drug sposoben uradnik na njegovem mestu, in čisto nepotrebno je zdaj tisto hvalisanje njegovega delovanja! Gospod vitez Schöppl storil je svojo dolžnost, kakor je vedel in znal, samo to in nič več! Vse to popolnem dobro vedó ustavaki in oni ne točijo solz za izredno spretnim ali trudoljubivim državnim uradikom, ki je šel v penzijo, ker je sam hotel, ampak žal jim le za nepogojno udanega, uplivnega privrženika njihove stranke!

Listek.

Iz Senja čez Kotor do Zagreba.

(Spisal Spectabilis.)

V romanih in v novelah se malo kdaj najde kaj zapisanega o poštnih oficijalih ali o telegrafskih uradnikih; jednemu pisatelju se dopada, če so glavne osobe vzete iz najnižjega plemstva (Emil Leon), drugemu zopet, če stojijo nizko doli mej kmeti, če ne še nižje. mej rokovnjači (Jos. Jurčič), le siromašnih poštnih oficijalov, davkarjev in telegrafistov se nihče ne usmili, nihče neče povedati, kaj delajo, kako živijo.

Dopustite torej, da v kratkih potezah opišem, zakaj in kako je telagrafist Janez Židan svoje dni prišel najprej iz Senja do Boke kotorske in pozneje iz Kotora v Zagreb.

Židan bom rekel da je bilo ime mojemu junaku, ker je bil rad židane volje; — če še živi kje na Erdeljskem ali na Tirolskem, ne vém, nego da je živel tak človek, kakeršnega bom tukaj pokazal in površno naslikal, to je resnica.

Bil je na Slovenskem rojen, kako pak, ker drugače mu ne bi bilo Židan, ampak kako drugače bi se bil pisal, in tudi za Janeza ne bi bil krščen, da nij na Slovenskem zagledal posvetne luči. V šolo je tudi hodil v mladih letih, ker drugače ne bi bil nikoli postal telegrafist. To se sicer uže samo po sebi razumeva, nego treba je ne natanko povedati, da bode pripovest obširnejša.

Najprej, ko še nij bilo telegrafa, nij bilo niti telegrafistov na svetu, še le potem, ko so iznašli telegraf, je bilo silno in neobhodno treba tudi telegrafistov, vsako leto več in več, tako, da imamo zdaj dosti vsega, telegrafov in telegrafistov, celo telegrafistic imamo tu pa tam nekoliko, če ne uže preveč.

Tudi naš Janez Židan se je šel učit telegrafskega rokodelstva, ko ravno nij vedel kaj pametnejšega početi, ter se je kmalu naučil toliko, da so ga postavili, prav za prav posadili pred električno baterijo kot navadnega rokodelca, ali kakor so mu rekli: manipulanta.

Kako vestno je vršil naš Janez telegrafične dolžnosti svoje in kako pedantično je pošiljal depeše po širokem svetu in kako marljivo je zopet druge prejemal iz tujine, si moremo misliti, ker drugače ne bil tako hitro postal višji telegrafist, kakor je postal, in sicer v hrvatskem primorskem mestecu Senji.

Žene nij imel Židan Janez, otrok še menj, pa kako bi jih tudi bil imel, ker nij bil oženjen še nikdar, ampak sam je bil na svetu, sam je hodil spat, sam se je oblačil vsako jutro in sam slačil vsak večer, če nij imel ponočne službe, če je imel pa ponočno službo, se sploh nij slačil na večer in oblačil na jutro, ampak v jutro se je slačil in večer oblačil ali je pa oblečen ostal noč in dan, kar se je tudi včasih pripetilo.

V Senj tedaj je prišel Židanov Janez kot višji telegrafist v službo; bil je tukaj sam

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 1. avgusta.

Našim avstrijskim **ustavovercem** nij nobena reč sveta, vse grdijo, ščujejo, pišejo izdajsko. da bi le dosegli svoje namere, da bi se le uresničile njihove sanje da bi le omajali vlado. A navzlic vsemu temu ščuvanju stoji vlada Taaffejeva močno in trdno. Zdaj so se ustavoverna gospoda celo jeli zaganjati v potovanje cesarjevo v Tirolsko in Predarelsko. To jim nij po godu, ker bode cesar obiskal možate Tirolce, ki ne hote z ustavoverci vred kričati na vlado in jo podkopati. Kar vsi listi na jedno sapo hote Tirolce pridobiti za se, mej vrsticami se jim lehko bere, kako bi radi videli, da bi Tirolci ne sprejemali sijajno našega vladarja. In ustavoverci so povsod jednaki, v Kranjskej, Štajerskej itd. Naj tu navedemo besede poštenega nemškega lista, kako slika te ustavoverno svojat. „N. Tiroler Stimmen“ pišo: „Ti ljudje se ne poganjajo za idealne namere, ampak za umazane denarne interese ali pa vladarstvo . . . . Ne nemštvo, marveč denar in policijska palica, to so njih ideali, ki so „kladivo in nakovalo“ za njih moto naredili“. Cosi fan tutti, taki so vsi, tudi večina našega deželnega zbora.

Dné 28. julija je bil na Dunaji ministerski svet pod predsedstvom cesarjevim in pri tem svetu so bili navzočni vsi kabinetni udje. Določil se je natanko čas, kdaj se skličejo deželni zbori, državni zbor in delegacije.

Umrl je 29. julija prejšnji minister za poljedeljstvo grof Hieronim Mannsfeld, zdanji državni poslanec. Bil je z dušo in telesom pristaš ustavoverne stranke. Ustavoverni listi izražajo žalost o tej izgubi.

V **Kranjskej** dobimo novega deželnega glavarja, kakor poročajo listi in sicer v osobi barona Apfaltrerna, pristaša večine deželnega zbora. Mi na tem mestu nečemo ponavljati onih nekorektnostij, ki so se godile pri teh volitvah, mi nečemo navajati zopet sleparij, katere so rabile našim nasprotnikom, gnjusi se nam zopet klicati v spomin, kako se je uradništvo takrat demoraliziralo in terorizirala in vsled teh sleparij, te demoralizacije, tega terorizma si je pridobila nemška naša gospoda večino v deželnem zboru. Mi se le čudom čudimo, kako je mogoče, da vlada, ki vé, kako se je skrpal ta zbor, pusti še dalje to umetno pridobljeno večino zborovati, da iz njene srede pokliče za deželnega glavarja moža. To je gnjilo, gnjilo stanje. Risum teneatis amici! In ta večina naj bi nam delala zakone, naj bi skrbela za narodov blagor, ta večina, katere udje dan na dan psujejo, grdijo naš narod, ta večina naj bi nam bila vladarica v deželi, ta večina, ne . . . molčimo, groza nas je spomina. Le takrat se nas spominajo, kadar nas treba zatirati!

„Politik“ poroča: „Tudi sklep v zadnjem ministerskem svetu, naj se deželna glavarja za Tirolsko in Kranjsko vzameta iz večine, ne bode pač na nobednej strani iznenadil. S tem sklepom je kandidatura grofa Wolkensteina za Tirolsko odločena, za Kranjsko pa baron Apfaltrern, ki si je s korektnim kakor možkim postopanjem v vprašanji o zemljiščnem davku v velikej meri pridobil hvalo vladino. Vsled te zasluge, kakor vsled zmernega obnašanja se zaznamuje v poučenih krogih on kot osoba, ki se najbolj prilega za to situvacijo. Na dotični imenovanji pa ne bode treba dolgo čakati.“

„Fremdenblatt“ tudi pripoveduje o imenovanji barona Apfaltrerna in pravi, da se bode vzel iz večine deželnega zbora, „tudi če bi gospodom Poklukarju in drugovom ne bilo po godu.“

Pri volitvah v mestni zastop **zagrebški** zmagala je sijajno neodvisna narodna stranka, katere glasilo je „Obzor“. „Obzor“ se jako veseli tega ugodnega izida.

Vnanje države.

Za Angleže ne prihajajo iz **Afganistana** prijetni glasovi, zopet so bili tepeni. Angleži so namreč v Afganistanu postavili Emirja Abdur-Rhaman Khana. Temu nasproti pa se je te dni postavil Ejub Khan in pobil v boji popolnem prvega. Mej bojem je celó jeden regiment Emirovih vojakov prestopil k Ejubu. Zmagovalec dobil je velik plen, streljivo in pratež.

V angleškem parlamentu je izjavil Hartington, da je v tem boji palo 300 do 400 mož na vsakej strani. Angleška vojska znaša 5000 do 6000 vojnikov.

Staremu **Bismarku** dohajajo svarilna in pretilna pisma. Naj tu nekaj posnamemo iz jednega: „O veliki železni oziroma slaboumni državni kancelar, kaj se vse bere in sliši samo o tebi. Misliš li, da bodeš odšel tebi namenjenej kazni? Ne, ne! Kar smo ti nekdaj zaprisegli bode za te gotovo se izpolnilo in če policijski prstán desetroo pomnožiš. . . Le pridno izganjaj ljudi iz Nemčije. Tem prej se bodeš seznanil z grobokopi. Kakor so takrat kocke pale za nas, tako, tako so pale te tudi uže za tebe, t. j. za zdaj male, dokler te ne zadene velika kocka za zmirom in večno . . Bismarkova zalega se mora uničiti? Potem naj pa ta ljubeznjiva nemška žurnalistika se še mogočno koraci in pripoveduje, kako je vse osrčje Rusije bolno, kako da so v Rusiji razmere neznosne. Drugod vidijo pezdirje, v svojem očesi bruna pa ne vidijo.

Dopisi.

Iz Loža 28. julija. [Izv. dopis.] (Notranjski narodni praznik s tombolo v prid „Jurčičevej ustanovi“.) V premnogih krajih na Slovenskem slavil se je letos spomin tisočletne zmage slovanskega jezika, zmage sposobnosti, ki mu jo je priznal Kristov namestnik pred drugimi živečimi jeziki. Prešla so stoletja in ona odličnost slovanskega jezika pozabila se je v Slovanih samih skoro do cela; le sem ter tja priporoča se slovanski rod še: „Gospodine pomiluj“, kakor sta ga učila sv. brata Ciril in Metod.

Toda prešlo je tisočletje in z njim je prišla zavest hvaležnosti, ki jo dolgujemo tema dobrotnikoma. Tudi na Notranjskem se nij zabilo zaslug blagovestnikov naših nikjer, vender menim, da se bodejo še posebno slavile na „narodnem prazniku“ v Logatci, kajti ta praznik nas ob jednem spomina našega prerano umrlega političnega apostola, blagega Jurčiča. Kakor se čita in se od strani čuje, ne straši se marljivi odbor nikakih težav, na nas pa je, da te požrtvovalne može podpiramo, kolikor le mogoče. Kdor gre ali kdor ne gre dotični dan k tomboli, kupi naj obilo število tablic in če tudi ne dobi ni pluga ni junice, pripomogel bode vender k tej plemenitej ustanovi. Imel bode še katerikrat zavest, da je tudi on pomagal po moči, da nij iz materijalnega pomanjkanja zaspala katera duševna moč, kakor jih je pri nas uže mnogo; mislil si bode in prepričan bode, da so tudi njegovi vinarji nekoliko omehčali trdo skorjo kruha, katero so si — pa še težko — pripisarili malo da ne vsi slovenski pisatelji z Jurčičem vred. Tostran Snežnika smo tedaj vsi za to plemenito misel in upamo, da so zanjo tudi onstran Snežnika ter tostran in onstran Nanosa. Pa tudi povsodi po Slovenskem naj bi bili te misli. Če imamo Notranjci svoj „narodni praznik“, zakaj bi ga ne imeli i Dolenjci i Gorenjci i Štajerci?! Delo notranjskega odbora je sicer veliko, ali da bode ustanova dostojna Jurčiča in da bode v resnici pomagala kateremu pisatelju — kar bi bil pokojnemu najlepši spomenik — zato naj bi se zglasila še katera slična veselica po milej domovini in odzdravila notranjskej. Ali naj bi napravljale vsaj čitalnice besede in — če bi se makar tudi kegljalo za to na dobitke, saj bi bilo za dober namen in pokazali bi s tem, da spoznavamo svojo dolžnost ter da smo vredni svojih verskih in političnih apostolov. Tedaj živio drugi „narodni praznik“!!!

Iz Trebnjega 30. julija. [Izv. dopis.] (Nekoliko hvaležnih besedij za slovo.) V osebi g. I. Košírja, tukajšnjega c. kr. okrajnega sodnika, ki nas je te dni zapustil, podavši se v pokoj, da bi v svojem rojstnem

---

svoj gospod in nihče mu nij imel zapovedati kaj v njegovem uradu, pa je torej sam sebi zapovedi dajal in vodil se je po dnevu v urad a na večer zapeljal sam sebe v ošterijo. Dobil je stan v naravi, ali kakor je, rekel in natura, katerega mu je plačeval visoki erar, a tak stan, kakeršnega še nij imel poprej nikoli.

Tri sobe so bile njegove, a dve sta bili odredjeni za tiste baterije in druge take sprave, ki so potrebne za telegrafijo. Pa kakšne so bile one tri sobe! Parketirane so bile in zato se je moral začeti naš Janez učiti po parketih hoditi, ker nij bil vajen parketov do tistih dob. —

Pohištva pač nij dobil Židan in natura od svojega telegrafskega inspektorata, ampak sam si ga je moral kupiti v Senji, če je hotel spati doma. Kupil si je postelj in stolec in imel je za menj nego 10 gld. celo pohištvo, kolikor ga je potreboval za se brez žene in otrok; postavil ga je v jedno sobo, a v drugi dve sobi nij imel kaj postaviti.

Ker je bilo Janezu žal, da bi dve sobi prazni stali in si je mislil: zakaj bi visoki erar plačeval zastonj tisti dve sobi, si je najprej napravil „aquarium“ v jednej sobi in nakupoval vsakovrstnih živalij, takih, ki plavajo po vodi, in takih, ki lazijo brez vode po sobi okolo, pa ko bi bil mogel kje v Senji dobiti mladega krokodila, bi ga bil gotovo tudi kupil ter uvrstil mej svojo zbirko.

Ker je bil dobrega srca Janez, kakor vsi Janezi, je tudi skrbel, da mu živali nijso gladovale; hodil je rano v jutro na trg in je kupoval potrebno hrano za prebivalce akvarija in za vse želve, morske rake in kar je bilo sličnih živalij.

Nekega dne se pripeti, da mu prinese njegov telegrafski podložen, tist, ki hodi ogledovat, da li vsi telegrafični drogi čvrsti stojijo, preko Velebita tri mlade medvede. Kdo bi se bolje veselil in kdo bi mogel biti bolj židane volje, nego je bil ta Židan, ko je zagledal tri mlade medvede, in ko je zvedel, da so njegovi vsi trije! Precej je odprl še tretjo sobo, katera je bila najlepša, in ukvartiral je svoje tri mlade gospode, in veselje njegovo je bilo veliko!

Ko so trije mladi gospodje medvedi od od dne do dne k sebi jemali ter so večji in pametnejši postajali, jih je dal Židan v šolo lepih umetnostij medvedskih, učil jih je plesati, prekopicavati se itd. a hranil jih je s suhimi hruškami.

Kadar so bili sami v sobi zaprti trije medvedi, so grizli, kar je bilo lesenega pri oknih in pri vratih, parkete na podu so pa kar razdejali, ker jih tudi nijso bili vajeni in jim je bilo težko plesati po gladkem podu.

Ko si je bil Židan vse tako lepo po domače uredil v svojem stanu, pride vizitacija v telegrafski urad. Vse je bilo v najlepšem redu; zadovoljno se je nasmehnil vizitator in rekel je: „Zdaj mi pa še pokažite svoj privatni erarični stan!“

kraji, Škofjej Loki, v miru in počitku preživel še odločena mu leta življenja, je ves trebanjski sodni okraj veliko izgubil. Imel je na čelu svoje sodnije moža, ki je skozi deset let, odkar je namreč bival tukaj, mu vse svoje moči daroval.

Vsakdo je v njem spoznal in spoštoval silno razumnega, izvrstnega in neumorno delavnega sodnika, trden, neustrašen in jako odločen značaj, tedaj tudi vseskozi vrlega narodnjaka, pravo, čvrsto, odtujstva neokuženo gorenjsko korenino, moža, ki je zvesto ohranil ljubezen do svojega naroda. Da si še iz starih šol in pod raznimi vladami, delom pod hudim pritiskom, ko je še vsakemu, kdor je le količkaj veljati in napredovati hotel, vse kar je domačega smrdelo in so domači sinovi večkrat najbolj zagrizeni sovražniki svojega naroda bili, on svojega narodnega prepričanja nikdar nij zatajeval. Tudi za časa najhujšega vladnega pritiskanja ob volitvah, dajal je, akopram uradnik, vselej svoj glas narodnim možém, ker mu ljubezen do pravice in njegov bistri um, ki je sprevidel, da pravičnost vender jedenkrat zmagati mora, nikdar nijsta dopuščala delati zoper lastni rod.

Verskega prepričanja nikdar nij žalil, ampak vedno spoštljivo o njem govoril in se je vselej tudi dobrega katoličana kazal, za kar si je ljubezen in spoštovanje od vseh pridobil. Ob kratkem: Bil je prav personificirana pravica in pravi značaj, silno marljiv in delaven; za kmete še posebno skrben in udan, jih je mnogih nesreč obvaroval, zabranujoč jim dolge, nepremišljene pravde. Njegovo neumorno delovanje bilo je tudi na višjem mestu priznano: počeščen je bil namreč od presvitlega cesarja za njegovo dolgo in izvrstno službovanje z naslovom in značajem deželne sodnije svetovalca, kar blagemu gospodu gotovo vsak iz srca privošči, ker je bil g. Košir pri nas res možak-poštenjak, katerega je vsak visoko spoštoval in ljubil, razen tiste vrste ljudi, ki jim baje zaslužiti priložnosti nij dajal, ampak sam neumorno delal, za kar mu bode pa ravno mnogo naših ljudij vedno hvaležnih. Šel je vrli mož od nas. Dasi je izguba po njegovem odhodu za nas velika, vender mu prav iz srca privoščimo, da bi mu odpočitek dobro dél in bistri gorenjski zrak utrdil zdravje pa podaljšal življenje; trdno se nadejamo, da njegovo uradno upokojenje ne bode odpočitek za vselej, ampak začetek novega delovanja in da mož, ki je hranil in kazal toliko let svoje srce za svoj narod, zdaj ne bo zapustil tega naroda, ampak v prvej priložnosti mu na novo posvetil svoje moči in naime prevzel poslanstvo v deželnem zastopu, za kateri bi bil tako vešč, naša gotovo izvrstna moč. —

Iz Borovnice 30. julija. [Izv. dopis.] (Vrhničanom.) Te dni je prispélo v prostore našega „narodnega bralnega društva“ pisanje, nemško pisanje! S početka smo mislili, da se je nas spomnil kak žid gori z Nemškega s svojo „dobro pa ceno“ robo, ali k večemu, da nam o zadnjih ljubljanskih volitvah „preostali“ g. Detter ponuja svoje „izvirne“ šivalne stroje. Potlej smo pa kar obstrmeli! Tisto nemško pisanje, uprav tako, kakor smo je v rokah držali, je prišlo iz bližnje nam slovenske Vrhnike! In govorilo je tisto pisanje takisto „lepo“ po nemško, da smo uljudno povabljeni na „bestkegelscheiben“ v prid „požarne vrhniške brambe“. Kaj bi se ne zavzeli! — Za Boga, nemško vabilo na slovenskej zemlji — nemško vabilo na slovensko društvo! Vidite, tisti nemškutarčki na Vrhniki nijso sami smešni, ampak netaktni in celo impertinentni! Zato pa se vrlo vodstvo našega društva nij dolgo pomišljalo, kaj storiti: možato in vzgledno pa s kratko opomnjo poslalo je tisto abotno nemško dete nazaj v naročje nemškutarskih očetov na slovenskej Vrhniki! Nemško vabilo je vodstvo našega bralnega društva brez okolišev zavrnilo! Tako naj se zgodi z vsako tako nemško spako (malim in velicim dekretom!), ki nijma nobene pravice ponašati se mej nami in skazo delati v našej slovenskej domovini! Kakor slabo zelišče naj se poruje, kjerkoli in kadarkoli se najde! Z veseljem pa smo začuli, da se je neki veljaven gospod odbornik „vrhniške požarne brambe“ v dotičnej seji krepko potezal zato, da se imajo društvena pisma in vabila spisovati v slovenščini; da gospod s svojim predlogom nij zmogel, za to on nič ne more; so pač razmere take! In tako se „vrhniška požarna bramba“ in z njo Vrhnika grozno smeši pred svetom s tistimi komičnimi nemškimi vabili v slovenskej deželi! To je pa brez dvombe v obilnej meri žalostno! In posebno žalostno je tudi to, da trije ali štirje smešno-nemški štacunarji (pa jih je slovenski groš naredil!) in notarji (pa jih je tudi slovenski groš naredil!) z zastarelimi možjani v glavi odločujejo javno mnenje na Vrhniki, akopram nam je znano, da vrhniški narod nij drugačen, nego-li kje drugje na Slovenskem, namreč slovensk, in akopram bi Vrhnika lehko zavzimala najčastnejše mesto mej vsemi narodno se zavedajočimi kraji na Slovenskem! Zato bi v ime narodne prosvete opozorili veljavne gospode na lepej Vrhniki, naj postanejo vender jedenkrat energični in naj jamejo trebiti iz domačih tal plevel, ki ovira narodni razvoj in ki kaže Vrhniko v čudnej, vsakako nenaravnej „svetlobi“! Veljavo imate — truda pa nij treba posebnega, da se strašila zvrnejo in se nikdar več ne poberó! Tudi v ime domače vam Vrhnike bi vas prosili: Ljubite jo in rešite jej čast! Zakaj mi upamo v trdnem prepričanji, da slovenska naša domovina zadobode svoje pravice, svoj mir in svojo čast, in mi slutimo veseli, da se bodo naši potomci s studom in milovanjem obračali proč od tistih zamrših a vedno smešnih prikaznij, ki zdaj — v sredi prazne, okrog pa nič — strašijo po naših slovenskih deželah! Glejte, gospodje, da ne pade sramota na vas in skrbite, da se ne piše druga sloveča povest: „Vrhniški Abderitje! —

Domače stvari.

— (Sokolovski večer,) katerega je priredilo društvo zadnjo soboto v slovó svojemu predtelovadcu Josipu Ginterju, obnesel se je izpvanedno dobro. Na lepo s slovenskimi in cesarskimi zastavami okinčanem in z mnogobrojnimi lampijóni razsvitljenem vrtu čitalnične restavracije zbrala se je velika množica prijateljev in znancev Ginterjevih. Dasi je bil ta večer prirejen le v slovo odhajajočemu sotelovadcu, torej tako rekoč le domača veselica, se je vender poleg Sokolovcev zbralo tudi precej druzega občinstva, kar pač jasno dokazuje, kako rodoljubi vedó ceniti zasluge Ginterjeve posebe in delovanje Sokolovo v obče. Ta nenavadna udeležitev je jasno pričala, kako imeniten in upliven faktor narodnega življenja je naš „Sokol“. Program vršil se je jako dobro. Pevci dobivali so od občinstva obilo zasluženo pohvalo, osobito pa se ploskanje nij uleglo, ko se je pel kvartet: „Slovó.“ „Še jedenkrat, še jedenkrat“! Ponavljati so ga morali in spet izvrstno izvršili svoj nalog, In kuplet, ki ga je pel gospod Kajzel? Ta je bil osoljen! Opeval je onega gospoda, ki je hotel poslati bataljon vojakov v neko mestece „zur veredelung der race“. Še boljši pa je bil kuplet o „škandalu“! Smeha nij bilo ni konca ni kraja. Da končno omenim še govore, ki so se govorili pri tej zabavi. Nagovor g. Ravnikarja, Sokolovega staroste, ocenjeval je zasluge g. Ginterja in izrekel željo, da se odhajajoči tovariš morda vender kedaj še verne. Takrat ga bodo Sokolovi prijateljsko sprejeli in pritisnili na svoje mu udano srce! G. Ginterja so te besede toli ganile, da je komaj odgovoril nekaj besedij, srce mu je kipelo radosti videčemu, kako je priljubljen, in žalost mu je krčila prsi, ker se je moral ločiti od svojih prijateljev. G. Kreč je napil vrlemu pevskemu zboru čitalničnemu, čegar udje so nocoj sodelovali iz prijaznosti. Tako je prav. Delajmo z jedinjenimi močmi povsodi in vsegdar. Izmej drugih zdravic omenimo, da je starosta g. Ravnikar napil Čehu g. J. Skrejšovkemu, ki je bil nocoj po naključji navzočen pri veselici. G. Skrejšovsky zahvalil se je uljudno z nekaterimi besedami, zbor pevcev pa je zapel: Byvali Čechové! Sokolovci podarili so g. Ginterju za slovo krasno čašo z napisom: „Društvo ‚Sokol‘ svojemu predtelovadcu Josipu Ginterju v prijazen spomin.“

— s

— (Gospod J. Skrejšovský,) ustanovitelj pražke „Politik“ in zdaj glavni urednik dunajskej „Tribüne“, je v soboto dospel v Ljubljano, si v nedeljo nekoliko ogledal naše

---

Odpre Židan prvo sobo, v katerej je imel mizo, postelj in stolec.

Inšpektor se ogleda in reče: „Dopustite, gospod predstojnik, to pohištvo ne odgovara niti vašemu dostojanstvu niti vašej plači.“

„„Kaj si hočem, odgovori predstojnik Židan, sam sem, po dnevu sedim v uradu, na večer v gostilni, a po noči se uže spi v tej postelji.““

„Kaj pa imate v onih dveh sobah?“ vpraša inšpektor.

„„Precej vam pokažem!““ Odpre vrata, a inšpektor je skoro da na tla padel, ko je zagledal aquarium in drugo golazen v sobi.

„Ste-li pri zdravej pameti, gospod predstojnik! Kaj neki mislite? Visoki erar je dolžan vlastniku dati stan v prejšnjem stanji, kdo bo plačal škodo?“

„„Oprostite, gospod inšpektor, to je moje veselje, brez te moje družine živeti ne morem.““

„Pokažite mi tretjo sobo!“

Gresta, predstojnik naprej, inšpektor za njim čez salato in korakata preko na podu ležečih smrdljivih rib do tretjih vrat.

Predstojnik Židan odpre veselo vrata in zakliče: „Jokl! Hansl! Sep!“ in vsi trije medvedje začnó plesati po medvedje.

„Za Boga milega, Vi ste norec!“

„„Nijsem norec, le vprašajte mojega oštarijaša, on vam bo povedal, da sem čisto pameten.““

„To se trpeti ne more in ne smé! Vi ste prouzročili visokemu eraru najmanje 200 gld. škode, pojdite, bodem sestavil zapisnik!“

Zapisnik se je sestavil in Židan ga je podpisal brez opazke.

Odide inšpektor iz Senja in Židan premišljuje, kaj bo; nij dolgo premišljeval, ampak dobil je dekret, da ima brez odvlake oditi v Kotor.

(Konec prih.)

mesto, kjer dozdaj še nikoli nij bil, in zvečer zopet dalje potoval v Krapinske toplice, kamer so ga zdravniki poslali zaradi bolezni, ki si jo je nakopal v svojem novinarskem, živce silno dražečem poslu.

— (G. Zima) in neki tudi okrajni glavar g. Klančič se jako zanimata, kdo je iz kamniškega okraja pisal „Slovenskemu Narodu“ o ljubljanskih učiteljiščih in njijnih učiteljih. Na sumu imata gospoda baje nekatere narodne učitelje, ki itak uže ne uživajo njijne nemškoliberalne milosti. Da se ne bosta še dalje zaman trudila gg. Klančič pa Zima niti strahovala ne dolžnih, naj jima očitno povemo, da pisatelj tistega članka nij nobeden kamniškega okraja učiteljev, mej katerimi naš list dozdaj nijma dopisnika. G. nadzornik naj gre jutri brez skrbi mej nje v Mengiš, pa še pohvali naj jih za to, če hoče!

— (Imenovanje.) Iz Vestenekove afêre znani dozdanji pravni praktikant pri ljubljanskej deželnej sodniji g. Štefan Lapajne imenovan je konceptnim praktikantom pri tukajšnjej c. kr. deželnej vladi.

— (Novomašniki.) V sredo so bili posvečeni gg. bogoslovci: g. Jos. Lesar iz Ribnice, četrtotetnik (prejel je za zdaj samo dva reda, prezbiterat malo pozneje, ker je še premlad); tretjeletniki: g. Fr. Dolinar z Dobrove, g. Fr. Lampe s Črnega vrha, g. Janez Lavrenčič s Planine pri Vipavi in Janez Nagode z Vrhnike.

— (Goriški deželni poslanec.) Zadnja „Soča“ poroča, da so za okraj tolminski, cerkljanski in bovški postavili kot kandidata g. Josipa Ivančiča, c. kr. beležnika v Tolminu. „Soča“ se prav pohvalno o tem moži izreka. Volitve se bodo vršile dné 10. t. m. Mi se nadejamo, da bodo goriški Slovenci držali se jednega kandidata, da bodo volili vsi složni, ker le v slogi je moč. Če postavijo dva kandidata, znalo bi se jim zgoditi, da se bode zmage veselil — tretji!

— („Matice Slovenske“ odbor) nas prosi, da priobčimo naslednji oglas: Matične društvene razmere so z malimi izjemami toliko uredjene, da je za naprej mogoče kurentno delovanje. V prvej vrsti je zdaj nalog gospodom poverjenikom, da s svojo prijazno pripomočjo gredó odboru na roko in da se ta težko doseženi red nadalje obrani. Zato se odbor obrača do svojih zastopnikov, gospodov poverjenikov, z najodličnejšo prošnjo, naj blagovolé od društvenikov pobirati letnino za l. 1881., spisati poverjeniške pôle, zaznamovati slučajne spremembe o izstopivših, umrlih ali premeščenih starih članih, in tudi naznaniti nove ude, ki so svoj pristop k Matici ondi oglasili z vsemi pòdatki, ki so potrebni, da se vsak právilno vpisati more. A tudi naznanjeni dolgovi naj se izterjajo, kar se tu in tam dozdaj še nij zgodilo. Imenike in nabrane doneske sprejema jedino le blagajnik, g. Ivan Vilhar, ki je s tajnikom v vednej dotiki, in mu izroča to, kar mu gre. Odbor dalje prosi, da se plačilni izkazi z doneski vred pošljejo zato, ker je za časa trêba imenik za tisk prirediti, v katerem se bodo tiskali samo oni člani, ki so svoj prinos o pravem časi Matici oddali; isto tako se bodo knjige poslale samo rednim plačnikom. Kakor družba sv. Mohora ne daje svojih knjig „na upanje“, tako jih tudi Matica ne bode dajala, kar bodo gotovo odobravali vsi rodoljubi, katerim je obstanek Matice pri srci. Članom, ki so v neposrednjej zvezi z Matico, bodo se pa knjige naravnost po pošti pošiljale. Take pošiljatve so najceneje pod odprtim, pa dosti varnim zavitkom. Kdor jih želi na ta način prejemati, naj s svojim vsakoletnim doneskom pošilja blagajniku 15 soldov več za poštnino.

— (Iz Ljutomera.) Mariborski gimnazijci bodo v našej čitalnici dné 21. avgusta priredili „besedo“ na čast Lavoslava Volkmarja, starega slovenskega pesnika. Volkmar je rojen Ljutomerčan, deloval je kot župnik pri sv. Urbanu poleg Ptuja; njegove pesni so v našej okolici mej kmeti razširjene in se zdaj še prepevajo.

— („Slovenskega Pravnika“) št. 7 ima naslednji obseg: Dedinska pogodba ali samo vzajemna oporoka? — Motenje v mirnej posesti. — Na podlagi slovenskih pisem morajo se dovoliti zemljiščno-knjižne vknjižbe in zahtevanje, da se mora ob jednem priložiti avtorizirana nemška prestava od takih pisem, je nepostavno. — O prepovedi. — Ugovor „rei judicatae“ ni opravičen tedaj, če se nova tožba ne opira na pravni naslov, na katerega se je opirala prejšnja tožba. — O potrebnostih kupne pogodbe in punktacije. — Motenje v mirnej posesti. — Razsodba c. kr. kasacijskega dvora od 5. marca l. 1881 št. 13125. — Slovenskim juristom! — Raznosti.

— (Cena govedine) v Ljubljani za mesec avgust: od pitanih volov kilo po 56, 48, 40 kr., od krav, tovornih volov in bikov 50, 42 in 34 kr. kilo.

— (Hrvatsko novinstvo) šteje zdaj 11 političnih listov, 4 cerkvene, 4 beletristične, 15 strokovnih listov, 1 list za deco, 5 vladnih, vseh skupaj 40. To je uže lepo število.

Poslano.

Gospod Miha Kalánovo poslano v „Slovenskem Narodu“ broj 168 je vender tako pametno sestavljeno in zloženo, da gospod Kalán uže sam svojim lažem veruje. Pustimo tedaj laži na strani in pojdimo z resnico na dan. V Vašem poslanem v „Slov. Nar.“ skušali ste si odstraniti madeže, katere ste vrh starih dobili, ali po mojih mislih dobili si boste še hujših. Zamorete-li jedno pričo navesti, v katere navzočnosti bi bili Vi meni povedali kot udu krajnega šolskega svéta in kot nadžupanu ali prvomestniku občinskega odbora o prošnji do „schulvereina“, v katerej ste nameravali prositi 500 goldinarjev na posodo? Gospod Kalan, na dan s pričo. Ako bi bili Vi meni resnico povedali, bi Vam jaz prav gotovo ne bil dovolil in vrhu tega še par prav gorkih povedal. Pri seji krajnega šolskega svéta, pri katerej se je razgovarjalo o razširjanji naše učilnice in o podpori za njeno izdelovanje, omenili ste Vi, da nas mora železnica podpirati, ako nam ne da znatne podpore, hočete Vi otroke železničnih uradnikov in delavcev iz učilnice izbacniti. Ponosno ste rekli, ako pa jaz prosim, gotovo dobim 400 ali 500 goldinarjev. Rekel sem Vam, da je to nemožno, ker skušnja me je prepričala, da železnica jako štedi; prilično, ko sem prosil jaz kot župan pri železnici, dali so nam preveč za popravo učilnice in drugič farovža vsakikrat po 25 goldinarjev z opazko, naj jih nič več ne nadlegujemo, zastonj bi potem prosili pri železnici. Vi ste naredili prošnjo do „schulvereina“ brez vsacega dovoljenja! O tej prošnji nijsem vedel jaz niti drugi odborniki, v čijih imenih ste si Vi predrznili prošnjo skrpati. Vaša učena glava pa zdaj premeteno zvija, da Vi kakor učitelj nijste nikdar prosili pri „schulvereinu“ novcev, no, prosili ste pa kakor predsednik kr. šolskega svéta, to je pa jedno in isto, ker pisala je Vaša roka. Nadalje si upate trditi, da nijste prosili pri „deutschem schulvereinu“ novcev, ko imam priče, ki so videle liste, ki ste jih Vi od nemškega „schulvereina“ prejeli in še seboj nosili v žepu. Nemški časniki so hvalo trobili št. peterskej občini, da je ona prosila podpore pri „schulvereinu“ na posodo; meni, kot županu o tej zadevi nič znano nij bilo. Zdaj, ko Vam neče iti tako gladko, kakor ste Vi mislili, pa pravite, da lehko brez onih grošev pošteno živite. G. Kalán, prosim Vas pregledite malo Vaše poslano v 168. broju „Slov. Nar.“, v katerem boste marsikatero po zobeh dobili, ki ste si jo sami založili! Očitno povem tu, da nijsem nijedenkrat čul o stvari, ki ste jo Vi hoteli izvršiti, ako bi nam ne bil „Slovenec“ onega razjasnil, za kar mu izrekam hvalo v tej zadevi.

Pri Sv. Petru 29. malega srpana 1881.

Ivan Špilar.
nadžupan.

Umrli so v Ljubljani:

28. julija: Franja Zima delavčeva hči, 11 mes., Krakovske ulice št. 22. — Fran Omahen, c. kr. beležnik, 71 let, Salendrove ulice št. 4, za želodčnim rakom.

V deželnej bolnici.

27. julija: Tinej Zupanec, gostač, 79 let, za mrtudom.

28. julija: Jakob Terpin, gostač, 55 let in Andrej Rode, gostač, 71 let, oba za jetiko.

29. julija: Fran Kopač, gostač, 62 let, za jetiko. — Marija Verhovc, delavčeva žena, 41 let, za srčno napako.

Loterijne srečke.

Na Dunaji 30. julija: 8, 20, 42, 65, 5.
V Gradci 30. julija: 25, 70, 33, 5, 63.

Dunajska borza 1. avgusta

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77 gld.	80	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78 „	75	„
Zlata renta	94 „	10	„
1860 drž. posojilo	131 „	50	„
Akcije národne banke	832 „		„
Kreditne akcije	366 „	60	„
London	117 „	30	„
Srebro	— „	—	„
Napol.	9 „	30½	„
C. kr. cekini	5 „	55	„
Državne marke	57 „	35	„

Zahvala.

Za vsestranske dokaze toplega sočutja o bolezni in smrti gospoda

Frana Omachen-a,

upokoj. c. kr. sodnika in c. kr. beležnika,

za mnogobrojno spremstvo na pokopališče ter za dragemu umrlemu darovane vence izrekamo vsem dotičnim najtoplejšo zahvalo

(440) **žalujoči ostali.**

2000 gld.

ehko na leto zaslužijo **gostilničarji** in **kupčevalci.** Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštnem podvzetji: **F. Schlosser, Trst.** (419—8)

Kdor hoče (389—9)

slabe zobe

ohraniti, izpale nadomestiti z umeteljnimi, dobi sovet in pomoč pri

Ehrwerthu, zdravniku za zobe,

gospodska ulica št. 1.

Lep prostor za

zalogo,

kakor tudi za

delavnico

pripraven, ležeč na **št. Peterskem predmestji,** se odda takoj.

(438—1) **Strzelba.**

Oddaja gostilnice.

Gostilna h. št. 16 v **Podbrezjah** (Birkendorf) blizu železnične postaje Podnart na Gorenjskem se odda za jedno ali več let. — Natančni pogoji se izvedó pri **Aleši Pavlinu** v **Podbrezjah** na Gorenjskem. (439—1)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.